

Naš časopis, glasilo Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva občine Vrhnika, ureja uredniški odbor: Drago Debeljak, Tanja Hrovatin (odgovorni urednik), Franc Petelin (tehnični urednik), Rafael Jaklič, Miloš Mauri, Smiljan Ogorelec, Janez Pečar, Franc Fortuna in Janez Znidaršič. Naslov uredništva: OK SZDL, Cankarjev trg 6, Vrhnika. Tisk tiskarna Kresija, 61000 Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2.

NAŠ ČASOPIS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VRHNIKA

Leto 3

Številka 21

September 1975

Borovničani so slavili

Prostovoljno gasilsko društvo Borovnica letos slavi 90-letnico obstoja in nesebičnega humanega dela. Svoj veliki jubilej, s katerim se ponaša le malo gasilskih društev, so proslavili v nedeljo 13. julija s shodom gasilskih društev in parado, katero si je ogledala množica Borovničanov.

Predsednik KS Borovnica Miha Stergar je v svoji nagovorni besedi gasilcem izrazil spoštovanje do njihove človekoljubne in humane dejavnosti. „Vi ste tisti, ki vsak trenutek najdete čas in ste ob vsaki priliki pripravljeni priskočiti na pomoč prizadetim. Gasilci ste tisti, ki opravljate pomembno poslanstvo v sklopu civilne in narodne samozaščite. Vas ljudstvo ceni, bodite ponosni na to. To pa obenem pomeni, da vam bodo občani kot doslej tudi v bodoče stali ob strani, bodisi moralno, zlasti pa materialno, ravno tako pa bo po svojih skromnih močeh storila tudi krajevna skupnost. To velja za vsa gasilska društva našega kraja.“

Za devetdesetletno vztrajno delovanje jim je Gasilska zveza Slovenije podelila visoko odličje. Gasilsko društvo pa je izrazilo zahvalo za dolgoletno požrtno valno delo svojim najstarejšim in najzaslužnejšim članom in jim podelilo priznanja.

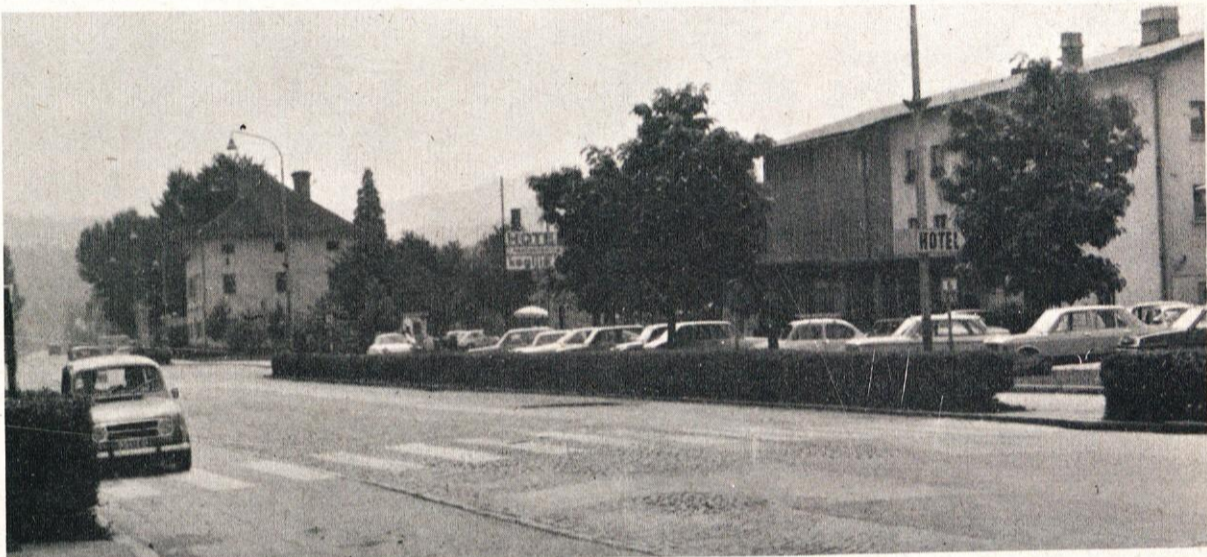
„Pred gasilsko društvo se postavljajo vse večje naloge. Ne samo gašenje požarov, temveč tudi delovanje pri raznih reševalnih akcijah, pomoč prebivalcem v nevarnosti pred požari in drugih nesrečah je naloga društva. Sem sodi tudi preventivna služba, ki naj ima za posledico odstranjevanje vzrokov požara. Danes požarna varnost ni samo skrb gasilskih društev, tem-

več celotne družbene skupnosti, ki posameznikom nalaga s tem v zvezi določene dolžnosti. Tu so predpisi, ki narekujejo kako morajo biti opremljene stavbe, kako ravnati z vnetljivimi snovmi itd. z namenom onemogočiti, da do požara sploh ne pride. Naš gospodarski razvoj, tehnična sredstva in vaterial, ki ga uporabljamo pri našem delu terja tudi od gasilcev novih prijemov, novih pripomočkov in orodij, ki naj bodo kar najbolj učinkovita pri eventualnih nesrečah.

Omeniti je tudi delovanje industrijskih gasilskih društev in skupin, s katerimi tesno sodelujemo pri vseh akcijah, predvsem preventivnega značaja. Torej tudi gasilstvo zahteva strokovno podkovane kadre, česar se zaveda tudi naše gasilsko društvo. V razne gasilske šole in tečaje je bilo v zadnjem času poslanih več naših članov, ki so danes usposobljeni v gasilskem poklicu,“ je okarakteriziral naloge in delo društva, sektorski poveljnik Herman Vratuša v svojem govoru.

Zadali so si težko nalogo. Zgraditi morajo nov gasilski dom, saj je sedanji premajhen in neprimeren za hitre akcije, ki so odločilnega pomena za gašenje požarov. Na pomoč jim bo morala priskočiti tudi širša družbena skupnost, saj delujejo in si prizadevajo s svojim poslanstvom obvarovati družbeno imetje.

F. Petelin

Kljub novi cesti, ki obide Vrhniko, je Mantova v turističnih mesecih še vedno dobro obiskana

Nova pekarna obratuje

SPEČEJO ŽE 7 TON KRUHA DNEVNO, PROIZVODNJO PA NAMERAVAJO ŠE RAZŠIRITI

Vrhniska nova pekarna, obrat kombinata Žito, posluje v okviru delavne enote notranjskega področja, katero sestavljajo dva mlina – koruzni je v rekonstrukciji in bo pričel s proizvodnjo v mesecu novembru, njegova zmogljivost pa je zmletje 40 ton koruze dnevno, drugi mlin pa je v Bistri in je namenjen predelavi ječmena v ješpren, zraven pa sodi še luščilnica ovsu oziroma predelava ovsenih kosmičev.

Druga dejavnost, ki prav tako sodi v sklop te enote je slaščičarska dejavnost na Vrhniki in Rakeku in pokriva vse potrebe po slaščičarskih izdelkih na tem področju Notranjske. V to enoto sodijo še 4 trgovine, kjer prodajajo proizvode kombinata Žito in ostale delikatese in pa izdelovanje embalaže iz vakumirane plastike namenjene za pakiranje izdelkov Žita kot so bomboni, bomboniere in mehko pecivo.

Pekarstvo se je na Vrhniki pričelo razvijati z integracijo pekarn Vrhnika, Logatec in Rakek. Vendar pa se je zaradi tehnološko zaostalih obratov z majhnimi kapacitetami in zaradi tega tudi z nezadostnim asortimanom pojavila nujna potreba po novih pekarskih obratih in lansko poletje je kombinat Žito pričel z novogradnjo. Pekarna je bila dograjena že v pričetku letošnjega leta in je takoj pričela s poizkusnim obratovanjem. Redna proizvodnja pa se je zaradi neurejenih komunalnih naprav pričela šele v preteklem mesecu. Investicija za novo pekarno je znašala 950 starih milijonov, od tega 600 milijonov kredita, ostalo pa so lastna sredstva kombinata Žito

S pridobitvijo novega pekarskega obrata na Vrhniki je ukinjena proizvodnja v stari vrhniski pekarni in pa na Rakeku. V novem obratu, kjer je zaposlenih 20 delavcev, spečejo dnevno že 7 ton kruha in tako pokrivajo potrebe na področju Vrhnike, Borovnice, Logatca, Hotedršice, Rakeka, Cerknice in vse do Velikih Blok.

Začetne težave so torej odpravljene in pričakujejo, da bo v teku dveh mesecev osvojena celotna proizvodnja vseh artiklov t.j. poleg vseh standardnih in specialnih vrst kruha še 5000 komadov peciva dnevno.

Velik problem pa v tej stroki predstavlja delovna sila, saj je kvalificiranih pekrov iz leta v leto manj, to pa predvsem zaradi nočnega dela. Delna rešitev tega problema je morda prehod na popoldansko peko, kar pa bi na tržišču povzročilo še hujši spopad s konkurenti.

T. HROVATIN

Parada po Borovnici

Notranjost nove pekarne

Odprt nov dom počitka

Oskrbovanci starega Doma počitka so po dolgotrajnem obljubljanju v prvih avgustovskih dneh le dočakali selitev v prostore novega doma, na katerega smo vsi občani lahko ponosni, saj je prav gotovo eden najlepših in najmodernejših v Sloveniji. Oskrbovanci so dolgo čakali na ta dan, saj je bila stavba dograjena že pred nekaj meseci, toda pojavile so se nepričakovane „težave“ od priključitvi električne napeljave.

Novi Dom počitka ima kapaciteto za 120 oskrbovancev in trenutno imajo zasedenih že okoli 80 postelj.

Novi dom ima izredno funkcionalno razporeditev prostorov. Stavba je postavljena tako, da imajo vse sobe sonce, en trakt dopoldan, drugi pa popoldan. V pritličju so upravni prostori, ambulanta, kuhinja in shrambe, kotlovnica, pralnica ter prostorna jedilnica. V pritličju je tudi bolniški oddelek v katerem že leži 25 nepokretnih oskrbovancev.

Zgornji dve nadstropji sta razdeljeni na dva trakta s 16 oziroma 25 sobami. Vsak trakt ima tudi svojo čajno kuhinjo, kjer si oskrbovanci lahko sami kuhajo čaj ali kavo, kasneje pa bo vsak trakt dobil še svoj TV sprejemnik. Sobe so eno, dvo in troposteljne, največ pa je dvo posteljnih. Po dve sobi skupaj imata lastne sanitarije, kopalnica pa je skupna.

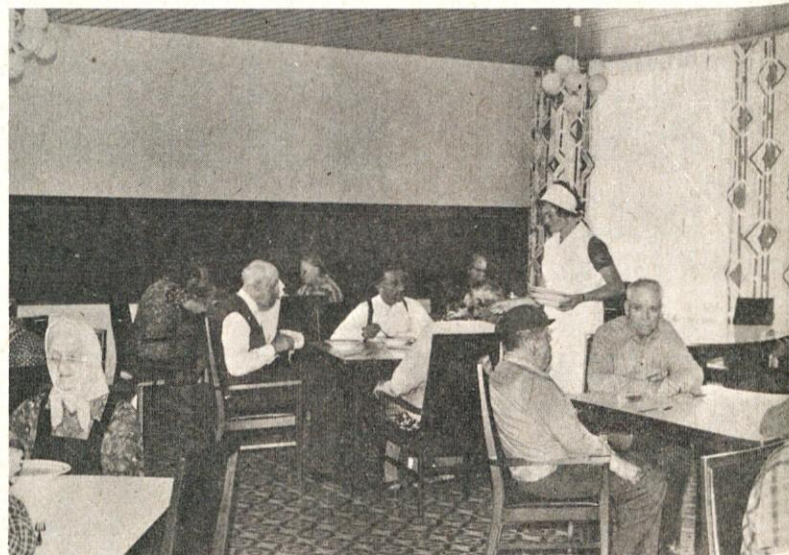
V novem domu je 14 enoposteljnih sob in oskrbnina je prav v teh najvišja. Dvoposteljnih sob je 42, okvima mesečna oskrbnina v teh pa znaša približno 2.600 din.

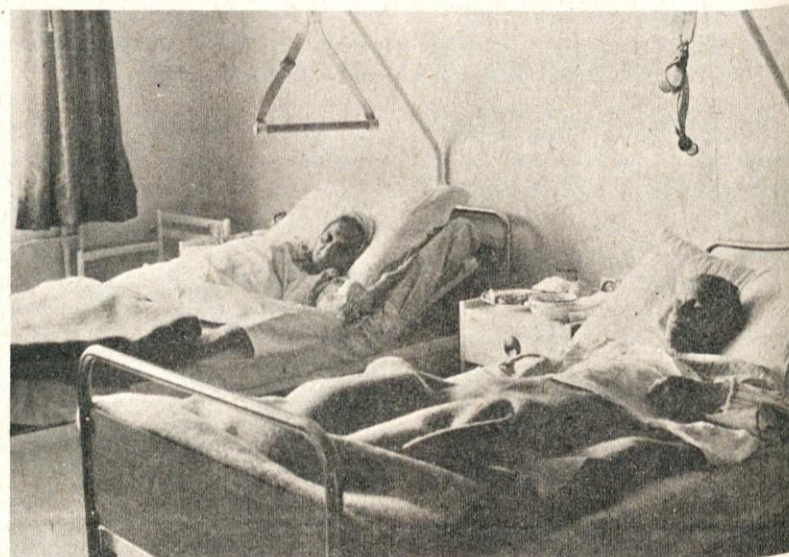
Nov dom počitka

V sodobni kuhinji je tudi kuhanje prijetnejše

Prostorna jedilnica

V novem domu je tudi za nepokretne oskrbovance veliko prijetnejše

Zapis o razgovoru s štirimi gonarčani

V pogovoru književnika Valentina Polanška iz Lepenc pri Železni kapli z nekim nemškim koroškim pesnikom je razgovor nanasel tudi na to, da so nacisti pobili Polanšku na krut način enajst članov ožjega sorodstva. Ko je Polanšek končal z naštevanjem žrtev in opisom ubojev, med katerim je bilo tudi obglavljenje tasta na Dunaju, je nemški pesnik s Koroške kriknil: „Za božjo voljo, kako nas le morete sovražiti!“ Polanšek pa mu je odgovoril: „Sovraštva ne poznam, ker ljubim svoj jezik, svojo materinščino. Kdor svoj jezik ljubi, zmore tudi druge spoštovati. Odpuščamo, a ne pozabimo.“

(Razgledi, št. 12, 20. 6. 1975)

Te plemenite besede koroškega rodoljuba so mi dale povod, da sem napisal nekaj misli iz razgovora s štirimi Gonarčani, ki pa naj bi tudi nekaj prispevale k medsebojnemu odnosom ter istočasno tudi k razumevanju med narodi.

Ko smo v razgovoru med drugim omenili tudi taborišče v Gonarsu, kjer so tudi Vrhničani preživljali mesece in celo leta v stradanju ter nečloveškem ravnanju, ko je prišlo celo do uboja povsem nedolžnega človeka, jim je za hip preblisnila lica rahla senca zadrege, ki pa je izginila, ko so s ponosom razkrili svojo pot in pa pot staršev po padcu fašizma in kapitulaciji Italije. Tako so njihovi očetje in bratje ter eden izmed njih tudi sam, prežeti z revolucionarnim duhom, prijeli za orožje in se v vrstah italijanskega odporiškega gibanja borili proti fašizmu in nacizmu za svobodo las-

tnega naroda, posredno pa tudi za svobodo vseh tistih, ki so lačni umirali po številnih ječah, taboriščih in konfinacijah.

Najstarejši med njimi Sereno Gigante, star danes 48 let, se je tedaj kot 16 letni fantič že vključil v odporiško gibanje ter dočkal svobodo za ceno ran, katerih vidna znamenja še vedno nosi in z nemajhnim ponosom tudi pokaže.

Pripovedoval nam je tudi o skupnih bojih s partizani ter o pomembnem deležu alincev v vseh borbah proti nemškemu okupatorju in domačim izdajalcem. Ni pa omenil sovražnega zadržanja nekaterih med njimi na okupiranem ozemlju vse do konca kapitulacije, kar je povzročilo neštete tragedije, ki se jih more odpustiti, pa ne pozabiti, kot je dejal že prej omenjeni slovenski književnik s Koroške.

Odrpimo drugo poglavje, tako,

ki v vse drugačni luči prikaže razpoloženje in značaj Furlanov po padcu fašizma od onega v začetku druge svetovne vojne, ko je bil vsak protifašist bandit, ki zasluži največji prezir in najhujšo kazen.

S povratka iz internacije mi je ostal v živem spominu dogodek, ki bi se z malo manj sreče in več smole lahko končal zelo tragično za vso našo skupino.

Skupina internirancev se torej vrača proti domu po ravni furlanski cesti skozi vasi in mesteca, polni hrepenenja po skorajšnjem snidenju s svojimi dragimi. Nihče ne bi mogel prikriti, da so ti ljudje krajši ali daljši čas preživeli v taborišču, saj je o tem pričala močno razdrapano in strgana obleka, pošvedrani čevlji ter od podgan požrti nahrbtniki s smrdljivim in umazaniam perilom, med katerim ni manjkalo niti zoprnih uši. Še najbolj pa so jih izdajali od stradanja izpiti obrazi in tisti skrivnostni blesk v očeh kot izraz tihega srda ter trpkih spominov na komaj minulo preteklost.

Na tej njihovi poti pa jih je spremljalo še eno razočaranje. Iz strahu pred nekakšnim maščevanjem povratnikov so domačini pred njimi z neko nervozno naglico zapirali polkna in vrata ter zagrinjali

okna in tako si niso mogli kupiti za težko prihranjene lire niti kozarca limonade ali deci vina, da bi si pogasili žejo v vročem sptembrskem soncu. Res, to so bili bolj redki pojavi pa kljub temu dokaz, da je pri nekaterih prebivalcih še vedno prevladovala fašistična miselnost.

In ta skupina trudnih, lačnih in žejnih ljudi se sredi furlanskega polja, bogatega s koruzo, prvič sreča z italijanskimi borci za svobodo z razvito zastavo, na kateri blesti simbol revolucije — petokraka zvezda. Slovenske borce, partizane, ter simbole upora so interniranci že dolgo prej srečavali skoro vsak dan, zlasti na sovobojenem ozemlju, nikoli pa ne na ozemlju fašistične Italije, kjer so nanje s stražarskih stolpov in izza bodeče žice prežale ostre oči budnih stražarjev in kjer je ob vhodu v taborišče plapolala italijanska zastava brez pete rokake zvezde. Zato pa je to srečanje vzbudilo toliko začudenje in presenečenje. Vprašujočih oči in z velikim nezaupanjem smo zrli v to dobro oboroženo in še kar solidno uniformirano četico, ki je polna navdušenja za borbo izpričevala trdno vero v bodočo zmago enakopravnosti in pravice. Vsa naša negativna čustva pa so se razblinila, ko so se razkrivali ljudje z enakimi željami in podobnimi cilji.

Tedaj stopi eden iz te male čete korak naprej in nam v imenu vseh mož poda roko v pozdrav ter v znak sklenjenega tovarštva izroči našemu vodniku v dar nov samokres. Težko si je predstavljati naše razpoloženje in še težje živjeti se v

naše občutke ob tem nepozabnem trenutku saj smo še pred nekaj dnevi bili brezpravna in zaničevana drhal. To neznanost orožje, ki ne bi moglo biti v nobenem primeru učinkovito, pa je vendar bilo neizpodbiten dokaz nečesa novega, nečesa velikega, da smo postali enakopravni, prosti, seveda še ne povsem svobodni, kajti potrebna bo še dolga pot krvavega boja.

Istočasno z občutkom olajšanja pa se je v nas pojavil tudi občutek strahu, kaj če se srečamo s katero od nemških straž, ki so tedaj že krožile po glavnih cestah in vzdolž železniške proge. V primeru, ko so ujeli oboroženega civilista Nemci niso poznali usmiljenja; za prvimi zidom so ga brez sodbe kratkotalo počili.

Še nekaj kilometrov in že prečkamo skoraj povsem suho strugo rege Soče in kmalu pridemo do mesteca Sagrado blizu Redipuglija, kjer se za kratek čas ustavimo in okrepčamo s tistimi skromnimi ostanki prepečenca in margarine, kar nam je še ostalo od nekdanjih težko pričakovanih paketov. Precej smo si opomogli tudi s tistim, kar so nam dali tamkajšnji prebivalci, ki so vse bolj čutili z nami, posebno še zato, ker so živeli ob narodnostni meji in bili priča neznanega zatiranja slovenske manjšine 25 dolgih let. Takoj po prihodu v Sagrado so nam tamkajšnji prebivalci povedali, da je tu že močna nemška posadka, da bo stražila cesto in železnico, ki pelje tod mimo. Opozorili so nas še na veliko opreznost pri prehodu skozi mestece, poseb-

no pa so nam svetovali naj takoj odvržemo orožje, če ga morebiti imamo. Kmalu nato je prišel k nam tudi župan kraja in nam obljubil zaproseno pomoč, da bi neovirano prišli iz Sagrada. Tudi on nam je priporočal, naj se znebimo orožja, to pa v takem tonu kot da bi vedel, da ga nekaj le imamo. To nas je močno zbegalo in v precejšnji negotovosti in veliki živčni napetosti smo le pričeli s prehodom skozi mesto, ki je po nekaj minutah kljub manjšim zapletom bil kronan z uspehom. Začeli smo se vzpenjati na doberdobsko planoto, v mislih, da je bila v prvi svetovni vojni prizorišče tisočev smrti, ko nas iz razmišljanja predrami topot vojaških škornjev in pokanje smrtonosnega orožja. Dvignemo trudne glave in pod seboj zagledamo nemško obhodno stražo. Vse je zajel precejšen strah, najbolj pa vodnika samega, ki se je znašel v najhujših škripcih, saj je imel v svojem žepu tisti sedaj naenkrat prav nesrečen samokres. Nič preplaha, mirni živci in hitro ukrepanje — samo to ga lahko reši v takem položaju.

Medtem, ko vodnikovi tovariši ravnodušno korakajo mimo straže, se sam kot zadnji v skupini zateče na dvorišče poslednje laške hiše na pobočju ter s težkim srcem odvrže samokres v velik robidov gm, ki je tam bujno rasel. Nato se hitro vrne

na cesto, da pri Nemcih ne bi vzbujal kašnegakoli suma. Ko je bila straža že daleč spodaj, gre ponovno na dvorišče in po robidi skrbno stika za samokresom, ki ga pa že ni bilo več. Pri oknu v prvem nadstropju pa se pojavi moški srednjih let, krepke postave in zagorelega obraza, pravi lik borca in z ljubeznivim glasom reče: „Zaman iščete kar ste maloprej tu odvrgli, naj vam pa zato ne bo prav nič žal, saj bo to v najkrajšem času prišlo v prave roke. Vi pa se zahvalite srečenemu naključju, morda pa tudi meni, da ste se tako poceni izveleki iz zelo kritičnega položaja.“

„Še nekaj moram povedati“, je pripomnil tovariš Gigante: „danes smo prišli na Vrhniko, da se s krajevnimi činitelji dogovorimo za naš novi množični obisk, ki naj poglobi in razširi naša bratska čustva. Povedati moram tudi o naših prvih vtisih. Vrhnika je čudovit kraj, poln naravnih lepot in zanimivih spomenikov, ki bodo prav gotovo privlačni za naše ljudi.“ Na koncu je tudi poudaril, da vzgajajo njihove otroke tako, da bodo vselej pravilno dojemali pobratenje, ki smo ga nedavno sklenili

„Tudi danes odhajamo z najlepšimi vtisi o kraju in o ljudeh“, je še rekel in odvihral za drugimi v polletno noč.

HINKO RAVBAR

Ligojna dobiva novo podobo

Letos, ko praznujemo 30-letnico osvoboditve, še posebej pozorno pregleujemo in ocenjujemo razvoj oziroma napredek, ki so ga v tem obdobju dosegli prebivalci katerekoli krajevne skupnosti naše občine. Ko smo se v mesecu maju udeležili proslave občinskega praznika v Ligojni, smo bili res presenečeni, kajti kraj se iz nekdanjega kmečkega zaselka spreminja v moderno, in kar je najpomembnejše, v mehanizirano kmetijsko vas.

Pregled zgodovinskih dogodkov v naši občini med NOB nam pove, da okupatorjev teror tudi Ligojni ni prizanesel, saj so vas po spopadu s partizani črnosrajčniki 8. julija 1942 požgali. V spopadu so bili uničeni 3 italijanski kamioni, trije italijani ubiti, življenje pa je žrtvoval tudi en partizan in naj nas še danes spominja obeležje v gozdu nad Ligojno.

V spomin na ta dan je bil tudi imenovan datum krajevnega praznika tj. 8. julij. Letos so ga krajanje proslavili tako, da se je kar 50 vaščanov udeležilo izleta na Primorsko. Ogleдали so si bolnico Franja, nato pa so se odpeljali še v Goriška Brda. Za mnoge je bilo to nepozabno doživetje, saj mnogi od njih teh krajev še niso poznali.

Na proslavi občinskega praznika v Ligojni — vaščani Ligojne so bili prijetno presenečeni in seveda tudi zadovoljni, da se to dogaja prav v njihovi krajevni skupnosti — sta tovariša Hribnik in pa predsednik skupščine občine Vrhnika Stergar v svojem govoru poudarjala predvsem razvoj kmetijstva v tem kraju, saj je prav kmetijstvo v zadnjem času doživelo velik napredek. Veliko zaslug ima pri tem predvsem Kmetijska zadruga Vrhnika in njen direktor tovariš Rozman, saj je prav ta izredno podprla ligojske kmete v nabavi mehanizacije.

Seveda pa si krajevna skupnost prizadeva za še večji napredek v

kraju samem, pri tem pa jim predstavljata elektrika in voda velike težave.

Za modernizacijo električnega omrežja ima krajevna skupnost dogovor s skupščino občine Vrhnika in z DES Ljubljana, da se bodo dela pričela že septembra meseca, do takrat pa morajo biti izdelani vsi načrti. Dela na električnem omrežju bodo stala okoli 35 milijonov; vaščani bodo sami zbrali 15 milijonov, za ostalih 20 milijonov pa pričakujejo pomoč delovnih organizacij, predvsem tistih, ki zaposlujejo največ prebivalcev te krajevne skupnosti — to sta IUUV in pa Kmetijska zadruga Vrhnika.

Prav tako, kot z električno napeljavo pa imajo prebivalci težave tudi z vodo, saj je kljub izboljšavam vodovoda pred nekaj leti še vedno 12 hiš brez vodovoda, kmalu pa bo tudi potrebno zamenjati vse cevi na tem vodovodu. Krajevna skupnost je imela že izdelane načrte, da bi naredili novo zajetje vode v Kisovniku, pa jim krajevna skupnost Horjul (Kisovnik spada že na njihovo ozemlje) še ni dala odgovora.

V ligojski osnovni šoli že 9 let ni več otroškega živčava. Vaščani se sicer strinjajo, da se otroci vozijo v šolo na Vrhniko, moti pa jih predvsem to, da šolsko poslopje nima gospodarja oziroma lastnika in tako vztrajno propada. Pred dvema leti je res nekaj prostora zasedlo

Naši taborniki

Kaj vse se z požrtvovalnim delom in dobro voljo lahko stori, so lahko nam vsem vzgled vrhniški taborniki! Taborniški odred Ivan Cankar, ki združuje pod svojim praporom preko dvesto članov, je tako delaven, da se človek kar čudi, kje najdejo čas za vse svoje dejavnosti. Morda je ključ uspeha v izredno delavnem in predanem odboru.

Načelnik odreda Istenič Branko ves svoj prosti čas žrtvuje za taborniško organizacijo. Pa vendar, ko ga vprašal, kako je organizacija dosegla take uspehe, skromno pripisuje vse uspehe svojih sodelavcem v odboru in na splošno vsem požrtvovalnim članom.

Taborniški odred je deloval na Vrhniki že od leta 1959. pa do leta 1961. Vendar je obstojal le bolj na papirju. Posamezne organizacije so poizkušale delovati še leta 1968–69. ter v letu 1971. na osnovnih šolah. Niso pa zabeležile kakšnega vidnejšega uspeha. Resnično je taborništvo na Vrhniki zaživelo šele v letu 1972–73, ko se je ponovno ustanovil taborniški odred Ivan Cankar in šele takrat so pričeli res z načrtnim in smotrnim delom.

Odboru, ki sedaj vodi taborniški odred, res lahko izrečemo vse priznanje. Nesebično delajo vsi, na čelu s starešino odreda tov. Čamer-nik Rudijem in načelnikom Istenič Brankom.

Načrtno delo je že obrodilo sadove in jih bo še in še. Taborniki iz Vrhnike so postali svetel vzgled, kaj vse se da narediti, če se le poprimo tako, kakor je treba. V koliko akcijah so sodelovali, prepotovali so poldrug tisoč kilometrov. Med drugim so sodelovali v akciji: Svobodna Jelovica 75, 30-letnica Kočevskega zboru, Po poteh partizanske Ljubljane, udeležili so se zboru tabornikov Slovenije. itd. Pa

kaj bi naštevati, predolgo bi bilo. Pa tudi na kulturnem in športnem področju so naredili veliko. Taborni ognji, razstave, uspehi na vrsti tekmovanj. Veliko je še tega, pa vendar veliko raje kakor o dosedanjih uspehih vrhniški taborniki spregovore o svojih načrtih, ki jih imajo v programu. Takole je z ognjem navdušenja v očeh povedal nekaj o njih Istenič Branko:

„Eden najvažnejših načrtov je ta, da usposobimo čim več kadra za vodje tabornikov. Samo tako bomo dosegli, da bodo člani preživeli čas med nami koristno in zabavno. Zazvemamo se, da v naše vrste vključimo čimveč otrok od 7.–12. leta ter delavske mladine. Naša velika želja je, da si uredimo naš dom v Starem Malnu. Tako bi

Ob tabornem ognju

Zlati jubilej

27. julija sta v Bevkah praznovala zlati jubilej zakonca Marija in Franc Brus.

Oče Franc je prišel v Bevke 1925. leta iz Novega Sveta pri Hotederšici, kjer se je rodil leta 1897, mati Marija pa je bila rojena 1895. Skupaj sta preživljala trdo življenje saj jima majhna kmetija ni veliko nudila.

Ob pomembnem jubileju sta jima predsednik in tajnik KS Bevke zaželela še veliko srečnih skupnih dni, obenem pa sta se jima toplo zahvalila za vse delo, ki sta ga žrtvovala za naš lepši in boljši jutri. Še enkrat jima voščimo vse najboljš!

Zakonca Brus ob zlatem jubileju

BRALCE NAŠEGA ČASOPISA PONOVO OBVEŠČAMO, DA TEHTNEJŠIH ANONIMNIH PRISPEVKOV NE OBJAVLJAMO

Program razvoja kmetijstva od leta 1976-1980

Smo še kmečka občina

Površina občine Vrhnika znaša 16.875 ha, od tega je 42 % kmetijskih zemljišč in pa 58 % gozdov. Od 6.329 kmetijskih zemljišč je dejansko za kmetijstvo primernih le 4.300 ha. Pri nas sta v glavnem dva tipa tal: plitva hribovska in barjanska v večini primerov zapleveljena s preslico. Na prehodu teh je nekaj primerne zemlje in tu so najboljši travniki in njive. Na barjanskih in ostalih zemljiščih se močno širi koroza, ki daje največji pridelek zelene mase rta ha (45-70 ton).

Vedno bolj se kmetije usmerjajo v specializirano proizvodnjo mleka in mesa, zato se ostala proizvodnja opuščata. Z usmerjanjem zasebnih kmetij smo pričeli v letu 1968, ko je Kmetijska zadruga Vrhnika razdelila 70 najboljših krav s posestva Dragomer med tedanje najboljše rejce. Krave so ostale last zadruge, kmetje pa so prodajali mleko in tele leta po dnevnih cenah. Teh 70 krav in še ostale, ki so se obdržale na kmetijah, je predstavljalo osnovno čredo. Po 12-tih letih smo zopet pričeli s kontrolo proizvodnosti.

Na osnovi teh možnosti smo izdelali dolgoročni program razvoja kmetijstva v naši občini, ki predvideva do leta 1980 preoblikovanje - usmeritev 200 kmetij v tržne proizvodne enote. Kmetijo smatramo, da je tržna takrat, ko ima nad 20 glav goveje živine. Ko smo pričeli razmišljati o pospeševanju kmetijstva, je bilo na našem področju 16 % kmečkega prebivalstva, sedaj ga je še 10,8 %. Proces deagrarnizacije pa se bo še nadaljeval.

Področje občine Vrhnika pokriva Kmetijska zadruga Vrhnika, ki sodeluje z vsemi 620 kmeti, kar se odraža tudi v tem, da je 67 % kmetov zastopanih v samoupravnih organih kmetijske zadruge. Na osnovi dolgoročnega programa razvoja kmetijstva v naši občini je tudi zadruga sprejela program razvoja do leta 1980, kar je bila tudi osnova za razširitev kapacitet v mlekarni in drugih obratih.

Pedologi so ugotovili, da imamo na področju občine Vrhnika 21 ra-

zličnih vrst zemljišč. V glavnem so ta zemljišča združena v tri tipe tal: plitva hribovska kraška fla, globoka hladna ilovnata in pa črnica - barje. Na vseh ravninskih zemljiščih se je zaradi zamočvirjenosti vršil izkop jarkov že dolga leta nazaj, vendar se je zadnje čase zaradi pomanjkanja delovne sile skoraj popolnoma opustil, zato je zadruga v letu 1969 kupila stroj jarkač s katerim skušamo nadomestiti ročno delo. S tem strojem se kopljejo jarki med njivami in parcelami - drobna melioracijska mreža. Jarki se kopljejo le v zimski sezoni in se jih izkoplje letno od 100 - 200 km, odvisno od zime.

V zadnjem času vedno bolj razmišljamo o drenažni melioraciji, kar smo si ogledali v dolini Pesnice. S tem se ukvarja Kmetijska zemljiška skupnost, ki je naročila projekt za poiskusno melioracijo pod Ligojno, na površini cca 25 ha. Če bo ta projekt uspel tako kakor zagotavljajo strokovnjaki, bomo na ta način meliorirali približno 1.000 ha zemljišč. Ko je zemljišče po tem sistemu hidromelioracijsko urejeno, se ga globoko preorje in zaseje s koroza ali kakšno drugo kulturo. S tem namenom je v programu razvoja Kmetijske zadruge Vrhnika tudi kombinacija za obiranje koroze in pa sušilnica za koroza.

Ker je pri nas malo sladkih površih, smo se odločili za korožno silažo. V zadnjem času se je zgradilo krog 100 silosev, montiralo več kot 80 provetrovalnih naprav itd. Pot, ki nas še čaka je nadaljnje širjenje koroze za silažo in pa uveljavljanje stročnic za pridelovanje blejakovin. Mnogo pričakujemo od boba, kar imamo letos v poiskusu in kaže, da bodo rezultati zelo dobri. Nekaj odličnega sena, koroza za silažo in pa bob ali kakšno drugo beljakovinsko krmilo lahko predstavljajo obrok, ki v celoti zadosti potrebe po krmi in ne potrebujemo še posebej kupljenih beljakovinskih koncentratov.

Selekcija živine se je pričela z ustanovitvijo mlekame 1904 leta. Seleksijsko delo je bilo prekinjeno

le od 1956 do 1968. Sedaj kontroliramo nekaj čez 1.400 krav v občini. Sistem primerjanja v občini je zelo poživil rejsko delo. Ker smo smatrali, da je naš seleksijski napredek v govedoreji prepočasen, smo kupili 150 doz semena amariških rjavih bikov. S tem bomo popravili obliko vimena, izboljšali mlečnost potomk itd. To delo bi bilo nujno še nadaljevati.

Lep napredek smo dosegli tudi pri razvoju konjereje, saj se je število rodovniških kobil povečalo od 18 na 45. To je posledica dobrega žrebca, ki smo ga nabavili iz sredstev sklada in ki ga bo potrebno čez tri leta ponovno zamenjati. Prav tako je k razvoju živonoreje pripomoglo tudi premiranje žrebet, ki se vrši vsako leto iz zveznih sredstev.

Kreditiranje kmetijske proizvodnje se vrši preko hranilno-kreditne službe pri Kmetijski zadrugi Vrhnika. Vzporedno z razvojem kmetijske pospeševalne službe se večajo tudi potrebe po kreditnih sredstvih za mehanizacijo, gospodarske poslopja, plemenski živini itd. Kreditna sredstva naraščajo iz leta v leto:

1970	834.000
1971	1.305.000
1972	2.089.065
1973	5.170.000
1974	6.454.754

Poleg tega daje za nakup mehanizacije kreditna sredstva še Gozdno gospodarstvo in pa Kmetijska zadruga Vrhnika iz svojih obratnih sredstev. Iz sredstev sklada za pospeševanje kmetijstva se daje regres za obrestno mero v višini 3 %, kar pogojuje tudi republiški regres, ki je prav tako 3 %, ostanek obrestne mere plača kmet. V letu 1975. je ta regres sklada znašal skoraj 130.000.- din. Ta znesek pa bo še naraščal.

Pospeševalna služba že vsa leta sodeluje pri nabavi potrebne mehanizacije. Vedno pomembnejša je organizacija strojnih skupnosti, ki jih je bilo do sedaj organiziranih na našem področju že 17 za spravilo silažne koroze. Zelo pomembno je pravilno usmerjanje kmetij pri nabavi mehanizacije in ostalega reprodukcijskega materiala, zato smo v letu 1974 sofinancirali umetna gnojila, kar bi kazalo tudi za vnaprej, ker so rezultati tega regresiranja zelo vidni, kajti nabava in uporaba umetnih gnojil se je bistveno povečala.

Pri gradnji objektov sodeluje pospeševalna služba pri izbiri projekta in materialov, ker želimo, da bi bili hlevi tako urejeni, da bi še daljši čas pravilno služili svojemu namenu, zato smo iz sklada za pospeševanje kmetijstva delno regresirali nakup načrtov.

Vsako leto organiziramo nekaj predavanj, seminarjev, tečajev, ekskurzij, na katerih sodelujemo in s tem izobražujemo kmetovalce, da

se lažje znajdejo v kopici novih stroje, gnojil, zaščitnih sredstev itd. To delamo že od ustanovitve sklada za pospeševanje kmetijstva redno vsako leto, ker smatramo, da so predvsem mlajši kmetovalci premalo izobraženi, da bi bili kos vsemu napredku.

Sklad za pospeševanje kmetijstva se je dosedaj financiral v glavnem iz občinskega proračuna. Ker v zadnjem času v proračunu ni več sredstev za financiranje pospeševanja kmetijstva, se bo nujno dogovoriti o financiranju te službe. Hrana postaja v svetovnem merilu vedno bolj strateškega značaja, zato bomo morali vsi nekaj prispevati za pospešen razvoj kmetijstva, kajti sama Kmetijska zadruga Vrhnika tega v naši občini ne bo zmogla, ker ima poleg zakonskih in pogodbenih obveznosti še specifične ob-

remenitve: družbeni dogovor s kmetijsko zemljiško skupnostjo, veterinarsko službo, 50 % udeležba pri kreditiranju nakupa telet za pitanje v hribovitih področjih za potrebe SLO, doplačila mleka in živine za vse kooperante itd. V občini imamo približno 3.000 ha neurejenih zemljišč, katera bo potrebno slej ali prej hidromelioracijsko urediti. Na Pokojišču ni vode in elektrike, čeprav bi bilo Pokojišče zelo primerno za živinorejsko proizvodnjo in za potrebe SLO, isto je v Zaplani in Smrečju. Vse te probleme bomo morali reševati v okviru celotne družbene skupnosti v občini. Dogovoriti se moramo za kmetijsko politiko v naslednjem srednjeročnem obdobju in za financiranje kmetijske pospeševalne službe.

ing. ANDREJ ŠTULAR

Pekel bo urejen

„Pekleni ogenj tu ne peče,
prijeten le se širi hlad,
po sklah bistra voda teče,
po grlih naših trte sad.“

Tako je v verzih, ki so na zapuščeni koči, katera je oskrbovala prve izletnike v Peklu pri Borovnici, opisan izvir Borovniščice, ki se spušča v dolino po šestih slapovih.

Večkratno deževje in hudourniki pa poškodujejo steze in lesene stopnice, ki vodijo do slapov, zato so potrebna obnovitvena dela.

Predsednik KS Borovnica Miha Stergar nam je o načrtu ureditve Pekla povedal: „KS je že organizirala strokovni odbor. Izvršen je ogled terene, arhitekt pa že izdeluje primeren načrt. Borovnica si prizadeva in zbira finančna in materialna sredstva, toda sami ne bomo zmogli in bo nujno potrebno pridobiti sredstva tudi od druge, predvsem iz turističnih skladov, saj Pekel ni samo borovniška zadeva, temveč je izletniška točka slovenskega pomena.“

Na finančno sodelovanje sta že pristala turistično društvo Verd in Vrhnika. Pomoč so obljubili tudi borovniški planinci in vojaki borovniškega gamizona.

F. Petelin

Kako do štipendije?

Z novimi samoupravnimi sporazumi in podpisom le teh se začenja po vseh slovenskih občinah drugačna štipendijska politika, ki je za dijake in študente mnogo boljša kot prejšnja. S tem novim načinom začenjamo uresničevati cilje kadrovske politike. Ker vemo, da je od števila kadrov in njihove izobrazbene strukture odvisna gospodarska in družbena rast ter spoznanje, da bomo socialno neenakost lahko uspešno reševali le z zagotavljanjem čim bolj enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje, je prišlo do te nove politike, s katero bodo imeli vsi enake materialne možnosti za šolanje.

No in kakšen je ta novi način štipendiranja?

Sklade združenih sredstev oblikujejo v vsaki občini vsi zaposleni delavci tako, da združujejo za štipendiranje 0,5 % od bruto osebnega dohodka. Ti isti delavci tudi oblikujejo skupno komisijo, ki ima svoj sedež na občinski skupščini ali pa pri komunalnem zavodu za zaposlovanje. Ta komisija razpisuje štipendije iz združenih sredstev, sklepa o upravičenosti prošnji za štipendije in sklepa s štipendisti štipendijske pogodbe.

Natančne pogoje za pridobitev štipendije iz združenih sredstev objavijo komisije podpisnikov vsako leto v dnevnih časopisih. Razumljivo je, da so bistveni pogoji: materialno stanje, prizadevnost in sposobnost učenca oz. študenta. Samoupravni sporazumi o štipendiranju natančno določajo, da sta upravičenost do štipendije in višina štipendije iz združenih sredstev odvisna od dohodkov na člana družine in življenjskih stroškov študenta oz. učenca. Ti življenjski stroški pa se vsako leto na novo ugotavljajo.

Dohodek na družinskega člana ne sme presegati za učence 3100 dinarjev (za šolanje zunaj kraja stalnega bivališča), 2500 dinarjev (za vozače do 20 km) ali 2200 dinarjev, če se šolajo v kraju stalnega bivališča: za študente pa ne 3300, 2700 oziroma 2400 dinarjev.

Ker morajo za šolanje svojega otroka starši prispevati polovico dohodka, ko odpade na člana družine, si iz višine življenjskih stroš-

kov vsakdo lahko izračuna, kaj je upravičen do štipendije iz združenih sredstev in tudi do kako visoke štipendije je upravičen.

Ker naj bi iz združenih sredstev zagotavljali denarne možnosti za šolanje le tistim, ki ne morejo dobiti kadrovske štipendije, je razumljivo, da komisija podpisnikov ne bo dodelila štipendije iz združenih sredstev, če so na razpolago za določeno šolanje kadrovske štipendije. Zato bo komisija podpisnikov prosilce najprej usmerjala k razpisovalcem kadrovske štipendije, potem šele podeljevala štipendije iz združenih sredstev.

Pa pogledjmo kadrovske štipendiranje!

Za področje izobraževanja štipendirajo izobrazevalna skupnost Slovenije in temeljne izobrazevalne skupnosti. Izobrazevalna skupnost Slovenije bo letos razpisala okoli 800 novih štipendij. Večji del teh štipendij bodo razpisali za učence, ki se bodo vpisali v srednje šole in se usmerili na naslednja področja: razredni pouk, slovenščina, matematika, fizika, telesna vzgoja, tehnični pouk, pedagogika in defektologija. Tudi za štipendije na višjih in visokih šolah bodo imeli prednost študentje iz naštetih področij. Manjše število štipendij bodo podelili tudi za ostala področja (tehniško, ekonomsko, administrativno) in to za tiste poklice, za katere imajo ugotovljene potrebe posameznih šol.

Za potrebe osnovnih šol v posamezni občini bodo iz svojih skladov štipendirale temeljne izobra-

ževalne skupnosti. Učenci in študenti, ki se želijo zaposliti v osnovnih šolah, dobijo natančne podatke o smereh in pogojih štipendiranja pri temeljni izobrazevalni skupnosti občine, v kateri stanuje in v kateri se želijo zaposliti.

Republiški sekretariat za narodno obrambo SR Slovenije je julija razpisal vojaške štipendije za šolanje na srednjih, višjih in visokih šolah. Srednje šole, za katere razpisuje štipendije so: gimnazije, tehniške šole, strojne, elektro, kemično-tehnološke, pomorske šole plovne in strojne smeri. Višje in visoke šole in študijske smeri, za katere bodo razpisane vojaške štipendije pa so: strojna, gradbena, ekonomska, medicinska, strojno-ladjedelniška fakulteta, tehniška, fizika, kemija, kemijska tehnologija, farmacija, meteorologija, avtomatika, telekomunikacije in industrijska elektronika.

ŠTIPENDIRANJE V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Podatke o tem, koliko učencev in študentov bodo delovne organizacije pričele štipendirati v letu 1975, smo tako kot vsako leto zbrali z vprašalnikom LP (letne potrebe). Žal moramo ugotoviti, da so v zadnjih petih letih samo leta 1972 delovne organizacije planirale manj novih štipendistov. Če smo v začetku zapisali, kako razveseljivo je, da smo s samoupravnimi sporazumi o štipendiranju postavili enega izmed temeljev smotne kadrovske politike, moramo zdaj ugotoviti, da bo zmanjševanje kadrovske štipendije zmanjšalo pozitivne učinke štipendiranja iz združenih sredstev. Ugotovili smo namreč, da le ozka povezanost obeh načinov štipendiranja zagotavlja razvijanje sposobnostnih potencialov v skladu z gospodarskim in družbenim razvojem. Zato si bomo morali v težnji, da dosežemo to skladnost prizadevati, da čim bolj dosledno in strokovno izvajamo štipendiranje iz združenih sredstev in da oblikovanje skladov združenih sredstev ne bo izgovor za manjšanje števila kadrovske štipendije.

dipl. psih. Bergant Peter

KAJ VSE MORA STORITI DIJAK ALI ŠTUDENT, KI BI RAD DOBIL ŠTIPENDIJO!

Pravilno izpolnjenemu obrazcu „Prošnja za štipendijo“ (obrazec DZS 1,65) je treba priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo
- prepis zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo višje ali visokošolske organizacije združenega dela o opravljenih izpitih
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov
- mnenje in potrdilo šole oz. delovne organizacije
- za otroke kmetov in obrtnikov mnenje krajevne skupnosti
- za samohranilke mnenje skrbstvenega organa

Potrdilo o dohodkih staršev v obrazcu prošnje se morajo nanašati na leto 1974, ostale nadrobnosti so razvidne iz navodil za izpolnitev obrazca.

Obrazec „mnenje šole“ dobe prosilci na Komunalnih zavodih za zaposlovanje. Obrazci „Prošnja za štipendijo“ pa so napredaj v seh knjigamah.

Štipendija velja za ves čas šolanja ali študija na posameznih vzgojnoizobrazevalnih zavodih, dokler štipendist izpolnjuje predpisane pogoje. Štipendijska razmerja se urejajo s pogodbami po določilih samoupravnih sporazumov in družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji.

Štipendije bodo podeljene po kriterijih družbenega dogovora in samoupravnih sporazumih o štipendiranju učencev in študentov na območju Vrhniske občine.

Na zgoraj omenjen razpis, ki bo objavljen v dnevnem časopisu se lahko prijavijo učenci in študentje, katerih starši bivajo na območju Vrhniske občine.

Bergant Peter

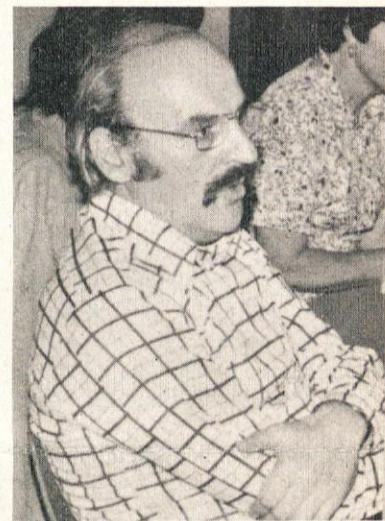
Premiera bo na Vrhniki

Režiser najnovejšega slovenskega filma „Med strahom in dolžnostjo“ Vojko Duletič, ki je pripravil scenarij po literarnih predlogih vrhniskega pisatelja Karla Grabeljškega, je končal s snemanjem.

Bistvo dela je, da mlada kmečka zakonca skrjeta ranjenega partizana. Vse to tedaj, je bila zanj vojna daleč, sedaj pa se jima približa in ju potegne v svoj tok. Pri tem pa sta prisiljena odločiti in se opredeljevati, saj na njuno kmetijo prihajajo italijanska, belogardistična, četniška, nemška vojska in partizani. Izražen je konflikt zunanega sveta, ki je poln zastraševanja in nasilja, ter ogroža notranji prostor, zato se odzoveta z odločitvijo in uporom.

Film v katerem igrata glavni vloji Marjeta Gregorač in Boris Juh, bomo videli še letos. Na tiskovni konferenci ob izidu Grabeljškega izbranega dela, so se pojavili tudi predlogi, da bi bila premiera filma, ki obravnava narodnoosvobodilno borbo, na Vrhniki.

F. P.

Vojko Duletič

V PRIHODNI ŠTEVILKI BOMO OBJAVILI ZAPIS O SPREJEMU MLADIH PRIPADNIKOV TERITORIALNE OBRAMBE V TERITORIALNE ENOTE

NAROČILNICA JE NA HRBTNI STRANI

Partizanska knjiga je ob 30. obletnici osvoboditve izdala Grabeljškovo izbrano delo v petih knjigah. Zbirka je izšla pod uredniškim vodstvom Milka Štolfe.

Izbor obsega naslednja dela:

IZBRANO DELO 1: Novele in črtice – Dolomiti se krušijo

Prva knjiga obsega najboljša Grabeljškova novele in črtice, objavljene v zbirkah Za svobodo in kruh, V novi svet in Žive brazgotine, ter njegov prvi roman Dolomiti se krušijo. Roman sega v čas italijanske ofenzive in postavlja v središče dogajanja kmeta Marinovca, ki iskreno pomaga partizanom, a mu ti ne zaupajo. Pisatelj je načel problem, ki postane osnovna tema njegovega nadaljnega ustvarjanja – vprašanje kmečkih ljudi v kleščah vojne in revolucije.

IZBRANO DELO 2: Pomlad brez lastovk – Most

Romana, ki ju objavljamo v drugi knjigi, spadata skupaj z Dolomiti se krušijo v Dolomitsko trilogijo. Zastavljeni problem pisatelja v romanu Pomlad brez lastovk razvija dalje. Kmet Smrekar, čeprav ne preveč naklonjen partizanom, ostane trden in kljub preizkušnjam ne izda ranjenih partizanov, ki se skrivajo pri njem. V Mostu se pripoved nekoliko odmakne od kmečkih ljudi in govori o aktivnih udeležencih narodnoosvobodilnega boja. Za roman je značilna večja psihološka poglobljenost, še posebej pri obravnavanju izdajalca in razlogov, ki so ga pripeljali na to pot.

IZBRANO DELO 3: Med strahom in dolžnostjo

V svojem najboljšem in tudi najboljšežnejšem romanu se Karel Grabeljšek spet vrne h kmetu. Kozlevčar, gospodar na samotni kmetiji, je tragična figura, polna dilem, v kateri trpko odmevajo nezaupanje, surovosti in krivičnosti vojnih razmer. Najtežje breme revolucije je slonelo na kmetovih plečih, a priznanja za to ni dobil, ugotavlja pisatelj.

IZBRANO DELO 4: Bolečina

Bolečina je roman o stiski partizana Kosa. Kos po osvoboditvi doživlja mnoge vzpone in padce, spoznava dirko ljudi za bogastvom in blagostjo, trpi ob dejstvu, da velike ideje osvobodilne vojne bledijo, in končno naredi samomor, kajti brez vere se ne da živeti.

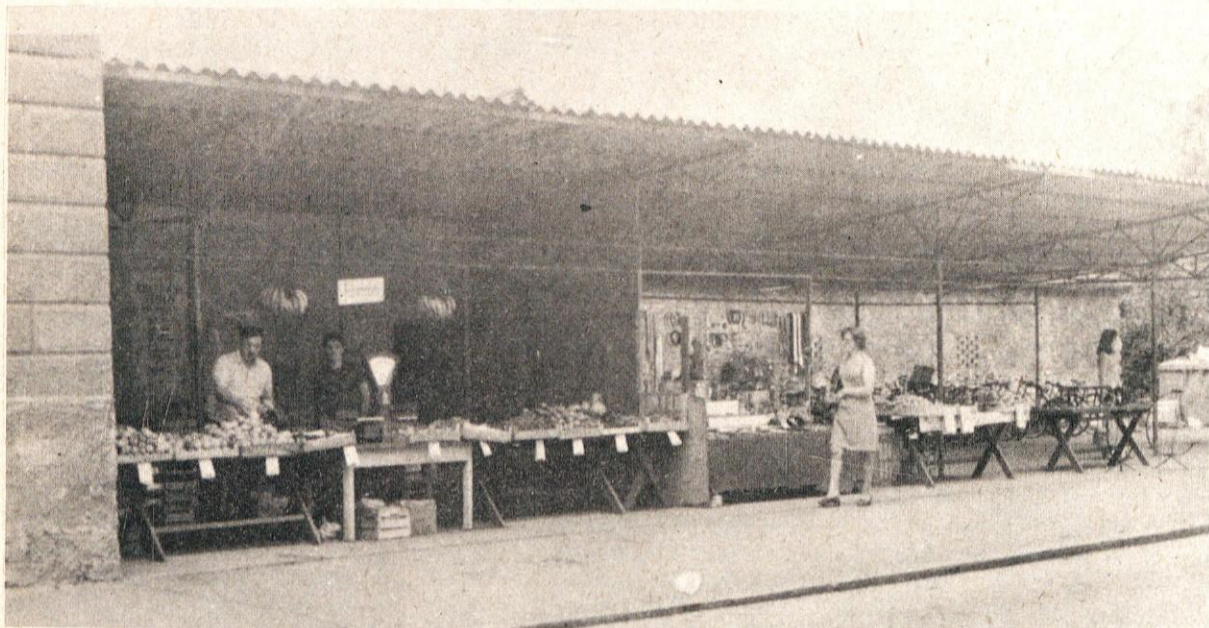
IZBRANO DELO 5: Mladinska proza

V peto knjigo uvrščamo zgodbe iz štirih del, napisanih za mladino: iz Zgodb kurirja Tinčka, Partizanskih obrazov, Partizanske opreme in Najmlajšega partizana. Mladinsko pripovedništvo pomeni posebno poglavje v Grabeljškovem književnem ustvarjanju. Pisatelj se je izognil mitiziranju narodnoosvobodilnega boja. V humornem tonu predstavi bralcu partizane, kakršni so bili v resnici, njihove vesele pa tudi trpke doživljaje. Grabeljškove zgodbe sodijo v vrh slovenske mladinske književnosti.

Knjige so vezane v zeleno platno. Opremil jih je akademski slikar Vladimir Lakovič.

Karel Grabeljšek – Gaber

V poletnih mesecih je vrhniška tržnica kar dobro založena, poleg povrtnin in sadja je na voljo tudi precej kiča

V Stajah že delajo

Lansko pomlad so volilci na zboru občanov in delegacij vrhniške krajevne skupnosti ostro ob sodili reševanje in problem vrhniškega vodovoda. V Našem časopisu (18. številka, april 1975) smo že objavili poročilo komisije za izvajanje nalog pri realizaciji programa vodovodnega omrežja iz katerega je razvidno, da je najhitrejša in najboljša rešitev za izboljšanje stanja pitne vode na Vrhniki rekonstrukcija vodovodnega omrežja.

Delo prve etape na zajemališču v Stajah je steklo. O poteku in o težavah pri gradnji smo se pogovarjali s predsednikom gradbenega odbora za izgradnjo vodovoda Francem Okrajškom. „Za izvir v Stajah smo se odločili, ker ima izredno čisto vodo in ugoden položaj, saj leži nekaj več kot sto metrov nad Vrhniko. Dana je možnost gravitacijskega vodovoda, zato bomo zgradili vodni rezervoar s prostornino 800–1000 kub. metrov v soteski proti Stajam, v taki višini, ki najbolj ustreza vrhniškim potrebam.“

Raziskovalna dela za obnovo so v zaključni fazi. Izvršen je že izkop jarka pred zajemališčem. Pričeli smo že z gradnjo zajetja in filtrov.“

„Srečujemo se s težavami ker sta za sedaj edina finančna vira gamizon in delovne organizacije.

Zajetje v Stajah

Ker še ni zagotovljenih finančnih sredstev bo skoraj nujno potrebno nekakšno obliko solidarnostnega zbiranja sredstev. Vrhničani smo pristopiti k zbiranju denarja na

prostovoljni bazi občanov, na torej v takem položaju, da se moramo sami zavzeti in rešiti ta naš pereč problem.“

F. Petelin

Naročilnica

Nepreklicno naročam ..... izvodov knjižne zbirke

Karel Grabeljšek IZBRANO DELO I–V

Ime in priimek .....

Točen naslov .....

Zaposlen(a) .....

Reg. št. osebne izkaznice .....

Knjigo bom plačal(a):

v..... obrokih po ..... din

Datum .....

Podpis: .....

Naročila sprejema Partizanska knjiga
 – v Ljubljani, Trg osvoboditve 13
 – v Mariboru, Maistrova 17
 – v Kopru, Staničev trg 19
 – v Beogradu, Majora Jagodiča br. 2

Recital 2. avgust 1942 v Podlipi

2. avgusta so se zopet zbrali odseljenci iz Podlike in Smrečja v gostilni Vrtnar v Podlipi. V kulturnem programu, ki so ga sestavljale pevske točke, ki jih je pripravil tov. Ivan Malavašič, nastop solo pevca Janeza Filipiča in recital „2. avgust 1942 v Podlipi“, so se spomnili dogodkov na ta dan leta 1942.

„Bilo je vroče nedeljsko popoldne. Vročina je puhtela iz zemlje. Ljudje so se po truda polnem tednu pravkar oddahnili in vlegli k počitku. Košnja in žetev je bila pri kraju. Skednji in kozolci so bili polni sena in žita. Vsak se je potrudil, da bo dovolj vsega za eno leto. Toda kljub grozotam, ki so se še dogajale naokrog ni nihče slutil, da so tudi naši lepi in mirni vasici bližajo temni oblaki groze, strahu in nesreče.“

Iz vrha Smrečja se je zaslislalo oddaljeno bobnenje. Bili so italijanski tanki, polni vojakov črnosrajčnikov, ki so se nevarno bližali po serpentinah v našo vas. S strahom in tesnobo smo se spraševali kaj naj to pomeni; slutili smo, da se nam obeta nekaj strašnega.

Pripeljali so se do sredi vasi, kjer so se ustavili. Vojaki so poskakali iz tankov ter se razkropili po hišah. Ljudi so izgnali iz hiš ter jin na vrtu sredi vasi zastražili. V gostilni pri Vrtnarju so začeli pleniti pijačo in vse kar jim je prišlo pod roko. Opijanili so se že takoj na začetku.

Kaj bo zdaj? Ljudje so se prestrašeno spogledovali, spregovoriti se ni upal nihče. Z grozo so gledali v naperjene puške vojakov, ki so grozeče štrlele proti njim. Ali je res tu smrt v teh črnih pošastih, ki se jim zlovešče režijo v obraz?

Naenkrat se zasliši strel sredi vasi. Oficir je dal znak za začetek požiganja. Vojaki so kot ponoreli začeli vžigati hleve in domove v sredini vasi. Vrtnarjeva, Ambroževa, Muhovcova in Šinovčeva domačija so bile cele uničene, drugod le hlevi in živina v njih. Bobnelo je in pokalo, da je bilo vsakega groza, ki je to doživel, ter se mu je vtisnilo v spomin za vse življenje. Hlevi polni sena so dvigali rudeče zublje proti nebu. Živina, ki se je dušila v njih je žalostno mukala. Nihče ni mogel in smel reševati. Ljudje še vedno stisnjeni v obroč, so nemo s solzami v očeh zrl v strahodo, ki je uničevala njihovo dolgoletno, več rodov staro imetje. Strehe, ki so jim dajale varnost, so se rušile v pepel.

Stevilni otroci so se stiskali k materam, ki so se z bolečino spraševale: kaj bomo jutri jedli, kaj bomo oblekli, kje bomo spali? Naših domov ni več.

V besu so Italijani požigali kar se jim je zahotelo. V Kovačevem kozolcu na koncu vasi je bilo polno pšenice. Tudi to so požgali. Ni jim bilo mar, da je mlada žena, mati z novorojenčkom, komaj čakala, da bo dalo zlato zrnje kruh njej in otrokom. V četrte ure je bilo vse uničeno, ostalo je le kup pepela in solze nesrečne družine.

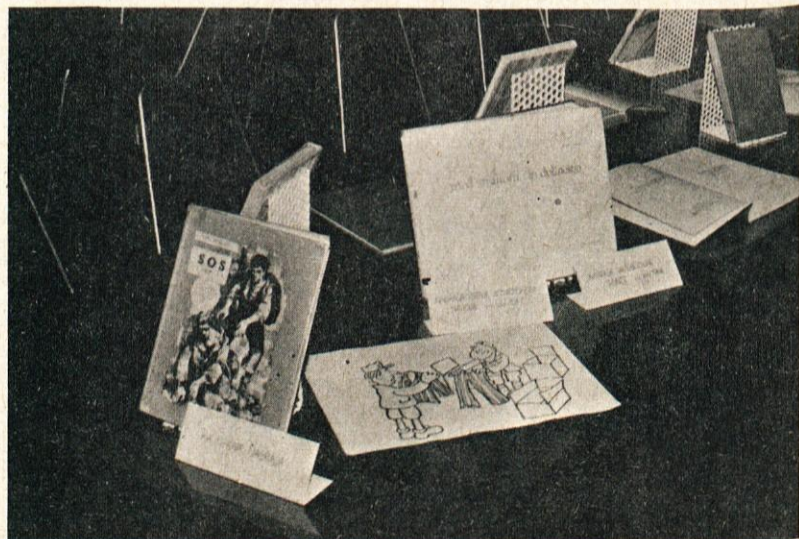
Ko so opravili prvo uničevalno delo so se posedli na tanke in odpeljali proti dolini. Tam jih je čakalo ostalo vojaštvo. Poslali so jih nazaj, češ da so premalo uničili, z novim poveljem „še požigati okrog cerkve“! Komaj so vaščani pripeljali motorno brizgalno, da bi vsaj nekaj obvarovali pred uničenjem, ker se je od strašne vročine vžigalo še tisto, kar je ostalo. Toda že pridrvijo nazaj „vragi“ v človeški podobi. Kaj bo sedaj...? Ali ni še konec grozote tega dne? Zopet so zažgali Gregorcov in Mežnarjev hlev. V Gregorcovem hlevu sta dve lepi kravi poginili na veliko žalost ostarelih gospodarjev. Čez 20 glav živine, ki so bile glavni vir dohodka in hrane mnogim, je žalostno končalo v jamah, kamor smo jih zakopali.

Le eno je bila sreča v nesreči, človeških žrtev tu na vasi ni bilo. Kljub strahotam preživelih ur, so se ljudje oddahnili, ko so se znašli še vsi živi in zdravi. V tako groznem stanju si je vsak štel v srečo, da ni bilo najhujšega – smrti. Kakor smo pozneje zvedeli se je v vasi Podpesek in Rovte vse še bolj tragično končalo. Odpeljali so 10 mož in fantov ter jih postrelili in zmetali v skupno jamo.

Vse to je bilo dne 2. avgusta 1942, ta dan bo ostal v spominu nam kakor tudi našim potomcem, kot dan strahote in uničevanja naše lepe vasiče.

Z združenimi močmi smo jo obnovili, ter v svobodi dočakali lepše čase in boljše bodočnost za nas vse. V svobodni Jugoslaviji.“

JULKA FORTUNA

Del Grabeljškove umetniške stvaritve

Odlična organizacija

2. DIRKA ZA REPUBLIŠKO PRVENSTVO V KARTINGU

24. avgusta je bilo vrhniško AMD organizator 2 dirke republiškega prvenstva v kartingu. Kljub izredno slabemu vremenu, ki je organizatorju povzročilo veliko dodatnega dela in skrbi, je bila organizacija dirke odlično izvedena, v veliko zadovoljstvo tekmovalcev in gledalcev, saj se je teh kljub slabemu vremenu zbralo preko 2000.

URADNI REZULTATI

Razred A – 100 ccm:

1. PREK ALOJZ	– AMD VRHNIKA
2. NOVAK MIRAN	– AMD VRHNIKA
3. TURK LUDVIK	– AMD VRHNIKA
4. LANGERHOLC UROŠ	– AMD PTUJ
5. BARUT VALTER	– AMD KOPER

GORENC DRAGO in SELIŠKAR MARJAN iz AMD VRHNIKA sta zasedla 13. oziroma 18. mesto.

Razred C – 125 ccm:

1. BUŽAN KARLO	– AMD POSTOJNA
2. SLANA MILAN	– AMD PTUJ
3. ISLAK SLAVKO	– AMD PTUJ
4. ŽIVEC MIRKO ml.	– AMD MOSTE
5. TROBEC ZDRAVKO	– AMD NOVA GORICA

Vrhničana PEZDIRC JOŽE in GIOSENTO BRUNA pa sta se uvrstila na 9. in na 15. mesto.

Razred A 100 ccm – JUN.

1. NAHTIGAL ZDRAVKO	– AMD MOSTE
2. BRENČIČ MARJANA	– AMD VRHNIKA
3. TOMAŽIN ANDREJ	– AMD VRHNIKA
4. LAVRIČ VILMA	– AMD MOSTE
5. TOMAŽIN IGOR	– AMD KOPER

VRHOVNIK MARTIN prav tako iz AMD Vrhnika pa se je uvrstil na 7. mesto.

EKIPNI VRSTNI RED PA JE:

1. AMD VRHNIKA	– 122 točk
2. AMD MOSTE	– 108 točk
3. AMD PTUJ	– 98 točk
4. AMD POSTOJNA	– 88 točk
5. AMD N. GORICA	– 83 točk
6. AMD KOPER	– 71 točk

T. HROVATIN

Korak naprej

Prvo republiško prvenstvo v šahu za mladinke

V Borovnici je bilo od 2.–11. avgusta prvo republiško prvenstvo v šahu za mladinke, ki ga je odlično pripravil šahovski klub Borovnica s prizadevnim predsednikom Aleksandrom Jeričem na čelu. Zmagala je Hihaela Novak, vrhničanki Golčeva in Markovičeva sta zasedli tretje in šesto mesto, borovničanki Kovačeva in Vrhovčeva pa sedmo in deseto mesto.

Na prvenstvu je sodelovalo dvanajst mladink, ki so bile po kvaliteti in moči izenačene, čeprav je bilo opaziti, da se tekmovalkam uvrščenim v drugo polovico lestvice pozna neizkušenost na turnirjih. Šestorica od njih je že sodelovala na republiškem prvenstvu za članice, ki se je končalo deset dni pred mladinskim prvenstvom. Iz tega je razvidno, da je bilo to tekmovanje nujno potrebno, saj je tako zapolnjena vrzel med pionirsko in člansko konkurenco.

„Na tem srečanju je bil očiten napredek slovenskega ženskega šaha. Z njimi pa bo potrebno še

več sistematično delati v klubih, kjer so ravno članice šibka točka.“ Tako je prvenstvo označil sekretar šahovske zveze Slovenije Jože Prestil in izrazil pohvalo za organizacijo borovniškimi šahovskim delavcem in krajevni skupnosti.

Med prvenstvom je izhajal bilten, ki ga je po vsakem kolu hitro uredil Bogo Žerjav. Sodnik na prvenstvu je bil Mitja Ukmar. Šahistke so bile nastanjene v domovih Borovničanov, ki so z veseljem in pristržno sprejeli disciplinirane tekmovalke.

Iz pogovorov z udeleženkami se je pokazala zanimivost, da je skoraj

Tekmovanje na mokri cesti je še veliko zahtevnejše

Trim plavanje

„Starši, mladina, pionirji, cicibani vse vabimo na DAN TRIM PLOVANJA V NEDELJO 3. AVGUSTA od 9. do 18 ure na KOPALIŠČU NA VRHNIKI

Zastavljamo vam nalogo:

PREPLAVATI	moški od 12 do 50 let	200 m
	moški nad 50 let	100 m
	ženske od 12 do 50 let	100 m
	ženske nad 50 let	50 m
	pionirji(ke) od 7 do 12 let	50 m
	cicibani(ke)	25 m

Ko boste preplavali za vas določeno progo (rezultati se ne bodo merili), boste prejeli značko TRIM PLOVALCA in nalepko akcije. Značka TRIM plavalca bo v zeleni barvi, v kateri bodo značke za vse TRIM akcije v letu 1975. Organizirali bomo še kolesarjenje, hojo in tek.

Stil plavanja je pljuben in ga lahko menjate. Počivate lahko samo na obratu največ 10 sekund. Startate lahko tudi brez skoka. Plavalni pripomočki niso dovoljeni.

Prijavite se tako, da kadarkoli med 9. in 18 uro pri organizatorjih na bazenu kupite prijavnico (5.00 din), jo izpolnite in oddate sodniku na progi.“

Letak s to vsebino smo razposlali vsem osnovnim sindikalnim organizacijam naše občine, vsem osnovnim organizacijam socialistične mladine Slovenije in vsem komisijam za rekreacijo v krajevnih skupnostih. Plakati, ki prikazujejo plavalce med valčki (hitro se jih je pri-

jelo ime „žabice“), so z zeleno barvo vabili v vodo.

Štab za akcijo (pet ljudi) se je odločil, da k manj zahtevnim nalogam TRIM plavanja doda še tekmovanje za srebrnega in zlatega delfinčka, ki zahteva večjo kondicijo in boljše znanje plavanja. Na

njihovo presenečenje so se tega tekmovanja udeležili skoraj vsi TRIMOVCI.

Člani tehnične ekipa – sodniki, časomerilci, in drugi, ki so pazili na vamost udeležencev – so imeli skozi vso nedeljo ravno prav dela. Med udeleženci TRIM plavanja je bilo takoj zjutraj največ šolske mladine. Okrog enajste ure je za prvo presenečenje poskrbel Milorad Marković, ki sicer ni gost našega kopališča. Na vzpodbudne besede sodnikov se je odločil, preplaval vse naloge in tako osvojil zlato, srebrno in zeleno značko. Za njegov uspeh so ga še posebej nagradili številni mlajši gledalci.

Naslednje prijetno presenečenje je bil Mirko Verbič, ki je kot najstarejši udeleženec akcije prav tako opravil vse naloge in zaslužen o prejev vse tri značke in priznanja.

Ko se je nedeljsko popoldne blizalo koncu, so se prikazali „na svetlo“ še ostali starejši udeleženci, ki so tudi hoteli preizkusiti svoje moči. Prav te smo čakali! Njim je bila akcija namenjena. Naša pričakovanja so se uresničila. Kljub dopustniškim dnevom se je 154 občanov odzvalo vabilu marljivih organizatorjev in se preizkusilo v plavanju. Številka ni velika, je pa vzpodbudna in v imenu vseh udeležencev letošnjega plavanja si zaključimo: „Na svidenje prihodnje leto!“

In odmev na akcijo!

Če bodo vsi, ki jih je zanimalo ali bomo TRIM plavanje letos ponovili, leta 1976 prišli, jih bo več kot 300.

Velja se otresti skromnosti, sramežljivosti, stopiti iz anonimnosti in se preizkusiti.

Kanček zadovoljstva ob koncu nekega tedna, v dolgi vrsti dni, je kot zlata nit v preprogi življenja.

Dragica Pelan

VSEM BORCEM IN AKTIVISTOM NOB NOTRANJSKE OB DRUGEM SREČANJU V LOGATCU ISKRENO ČESTITAMO

vse naučil igrati šah oče ali brat, to pa je pokazatelj, da ni neke načrtne vzgoje šahistk, ampak je vse prepuščeno spontanosti. Marsikatera tekmovalka je povedala, da se resno namerava posvetiti tej lepi kraljevski igri, s tem pa bo slovenski ženski šah veliko pridobil.

Končni vrstni red:

1. Novak (Stožice) 9,
2. Murmajer (Murska Sobota) 8,5,
3. Golc (Vrhnika) 8,
4. Borštar (Trzič) 8,
5. Peterle (Novo mesto) 7,5,
6. Markovič (Vrhnika) 6,
7. Kovač (Borovnica) 5,5,
8. Planinšek (Ravne) 5,
9. Bedenik (Fran) 4,
10. Vrhovec (Borovnica) 3,5,
11. Rožej (Mežica) 1,
12. Tevž (Mežica) 0 točk.

Po prvenstvu so šahistke igrale še na hitropoteznem turnirju. Zmagala je Peterletova z 9,5 pred Murmajerjevo 8, Novakovo 8 točk itd.

Prvenstvo je uspelo, razočarani smo lahko le, ker iz nekaterih slovenskih šahovskih središč ni bilo tekmovalk.

F. Petelin

V JULJSKI ŠTEVILKI SMO ZAPISALI, DA BOMO V SEPTEMBRU IZDALI POSEBNO IZDAJO ČASOPISA SKUPAJ Z OBČINAMA LOGATEC IN CERKNICO Vendar pa zaradi tehničnih razlogov to nismo mogli realizirati

Fotografije: F. Petelin

Udeleženke prvega republiškega prvenstva

Šahovska teorija

Smoljan — Gostiša (Dopisna partija)

Španka — Maršalov napad

1. e4 e5
2. Sf3 Sc6
3. Lb5 a6
4. La4 Sf6
5. O-O Le7
6. Te1 b5
7. Lb3 O-O
8. c3 d5

To je napad, ki je dobil ime po ameriškem velemejstru Franku Marshallu. Kasneje so ga smatrali za nekorektnega. Zadnje čase pa se zopet pojavlja v turnirskih partijah. Cilj tega napada je, da z žrtvovanjem kmeta pride črni do aktivne igre figur in močnega napada na belega kralja.

9. ed5 Sd5:
10. Se5: Se5:
11. Te5 c6

Maršal je tukaj igral 11.Sf6 yendar je c6 močnejše, ker črne figure hitreje oživijo.

12. d4 Ld6
13. Te1 Dh4
14. g3 Dh3
15. Le3 Lg4
16. Dd3 f5

17. f4 Beli mora preprečiti F4 ... g5 . Beli ne sme vzeti na g5 ker potem gre f4 ali Lg3: (Analizirajte kako črni dobi na 17. ... Lg3:)

18. Df1 Dh5
19. Sd2 h6
20. Ld5: cd5
21. Dg2 Kh7 Daje še enega kmeta, kralja umika in pripravlja trdnjavam prostor za napad po g liniji.
22. Dd5: Tad8
23. Dg2 / Smatram da je bilo boljše De6 / gf4
24. Lf4: Lf4:
25. gf4 Sedaj ko je G linija odprta, beli že nima dobre obrambe.
25. ... Tg8!
26. Db7+ Kh8 Na Tg7 beli igra Te7
27. Kh1 Tg7
28. Dc6 Tdg8
29. Te6 Kh7
30. Tae1 Lh3
31. Te7 Dh4 Beli se vda. Analizirajte zakaj!

Komentiral: Franc Gostiša

Rubriko sta pripravila:

Sodja Janez in

Stanković Miroslav

V povorki je bila prikazana gasilska oprema v preteklosti in gasilska oprema danes

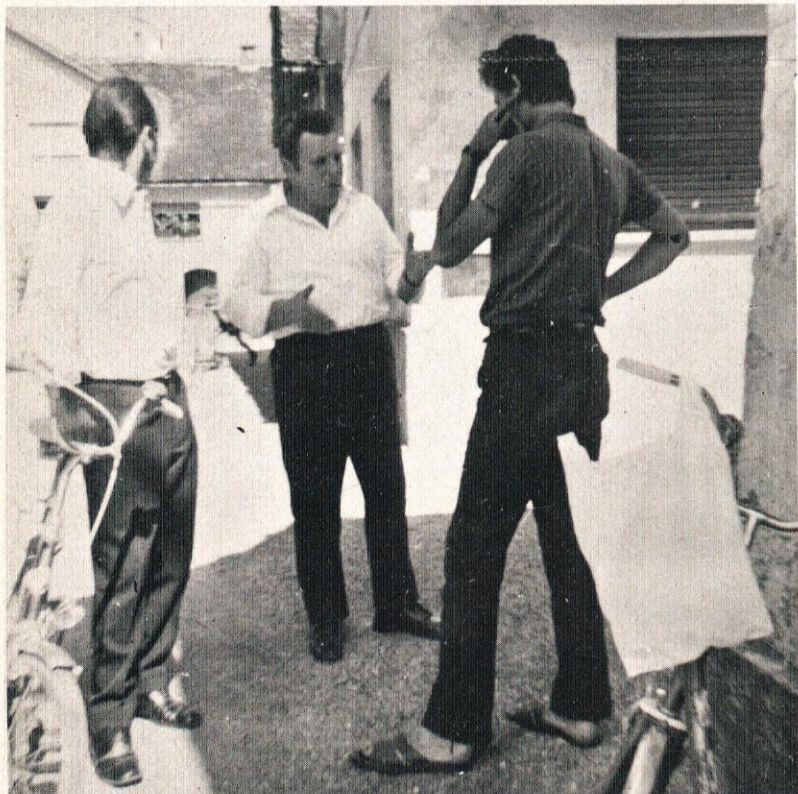

Trgovsko podjetje Mercator Vrhnika sporoča občanom, da se bo od 10. oktobra do 10. nov. „Blagovnica“ preselila v stari dom JNA (ob tržaški cesti) zaradi adaptacijskih del

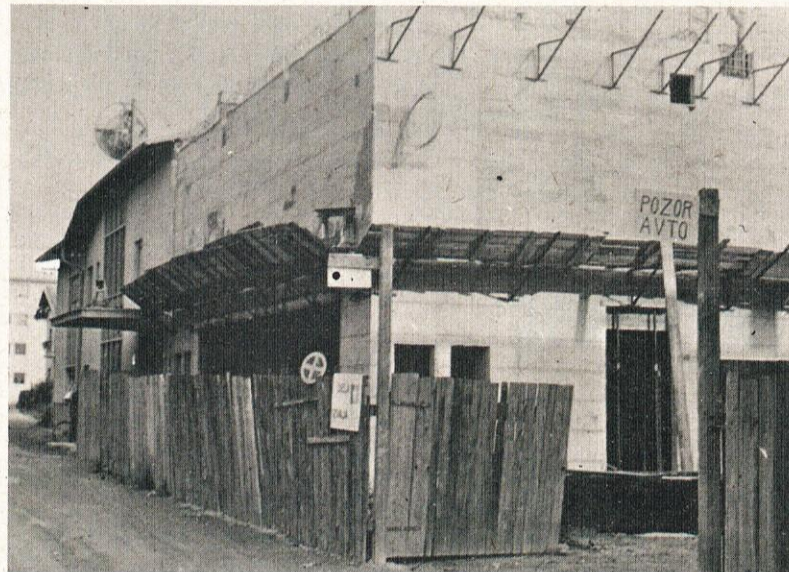
Obvestilo

Cenjene občane obveščamo, da nameravamo na Vrhniki pričeti z gradnjo garažnih boksov in da bi želeli zbrati podatke zainteresov, da bi ugotovili kakšen interes je za to gradnjo, obenem pa bi nam ti podatki služili za pripravo dokumentacije o velikosti stavbe. Vse zainteresirane prosimo, da pošljejo pismene prijave v komercialni sektor naše TOZD, kot tudi to da se za vse nadaljne informacije obrnejo na isti naslov.

IUV TOZD — „IGRAD“
Gradbeništvo

Tudi na poti domov predsednik in tajnik skupaj z vaščani rešujeta pereče probleme krajevne skupnosti Bevk

Potrebe so pokazale, da Vrhniciani že potrebujemo večjo pošto

Vrhniška kronika

Od 15. junija do 31. julija

UMRLI:

- DEBEVEC ANA — kmetica — 85 let — Borovnica
KOGOVSŠEK ANTON — knfet — 77 let — Smrečje
DOBOVOLJC ŠTEFANIJA — delavka — 48 let — Vrhnika
GANTAR FRANČIŠKA — osebna upokojenka — 86 let — Vrhnika
DOLENC JOŽE — kmet — 77 let — Lesno brdo
REMŠKAR JANEZ — tesar — 60 let — Dragomer

POROKO PA JE V TEM ČASU SKLENILO 5 PAROV

Delegatsko vprašanje o pobiranju naročnine

Na družbenopolitičnem zboru je delegat postavil vprašanje ali se lahko pobira naročnina za radio in televizijo za tri mesece v naprej, kot je to v navadi pri nekaterih inkasantih.

Vprašanje smo posredovali ustreznim pravnim službam pri RTV Ljubljana in nanj dobili naslednji odgovor:

„Način pobiranja naročnine za radijske in TV sprejemnike je urejen s pravilnikom o prijavljanju in odjavljanju radijskih in TV spre-

jemnikov ter o načinu vodenja evidence in pobiranja naročnine za te sprejemnike (Ur. list SRS št. 45/73 in 2/74).

Sonce joče

Sonce tako joče nad menoj.
Objema me, ljubi me in vendar joče.
Sonce joče nad menoj.
Bila sem njegovo majhno sončece.
Hotel me je dati ljudem, pa sem ga razočarala — ker sem tudi sama človek.
In zdaj on joče.
(Kako naj mu povem, da sem še njegova?)
Sonce joče.
Sonce tako joče nad menoj.

Po 10. členu tega pravilnika se plačuje naročnina do vsakega 10. v mesecu za tekoči mesec.

Morebitna zahteva inkasanta za plačilo za 3 mesece vnaprej je torej v nasprotju z gornjim pravilnikom.

Seveda pa lahko naročnik, če to želi, plača tudi za 3 mesece ali daljše obdobje tudi v naprej.

Eventualne spore z inkasanti naj naročniki prijavijo naši službi za obračun naročnin.“

Življenje in delo Jožefa Petkovška

Prvo soboto v juliju, ko se je kolektiv IUV spomnil stavke svojih predhodnikov-usnarjev v letu 1922. smo imeli udeleženci proslave izjemno priložnost ogledati si gostujočo razstavo Narodne galerije iz Ljubljane. Razstavljenih je bilo osem slik (Portret Filipesca, Avtoportret, Podoba deklice, Kranjica, Napolitanski deček, Pismo, Beneška kuhinja in Izplačevanje koscev), kar predstavlja polovico ohranjene slikarske zapuščine enega najpomembnejših slovenskih umetnikov 19. stoletja – vrhniškega rojaka JOŽEFA PETKOVŠKA.

Obisk razstave je mnogim pomenil razodetje slikarjeve umetniške izpovedi in hrati tudi oživitve zavesti o dragocenosti dediščine, ki so nam jo zapustili umetniki med katere sodi tudi slikar Petkovšek.

Jožef Petkovšek se je rodil na Verdu pri Vrhniki 7. marca 1861 in umrl 22. aprila 1898 v umobolnici na Studencu pri Ljubljani. Ko je bil tri leta star mu je umrl oče, dve leti potem pa še brat Matevž, ki naj bi po očetu podedoval posestvo. Po osnovnem šolanju na Vrhniki naj bi se Jožef posvetil kmetovanju. Zanj ni imel niti telesnih moči in še manj veselja. Po odločitvi varuha Kotnika je nadaljeval šolanje najprej v Idriji in nato še v Ljubljani.

Prvi slikarski pouk mu je dal vrhniški slikar Simon Ogrin, ki je nadarjenega in ukaželjnega mladeniča usmeril na izpopolnjevanje v Benetke. Slikovito mesto lagun in dražljiva virtuoznost obvladovanja svetlobe in barv starih beneških mojstrov so pomenili Petkovšku prvo veliko razodetje umetnosti in hkrati v njem še utrdili željo po šolanju na akademiji. Zaslutil je, da je Italija sicer dežela z bogato umetnostno tradicijo, toda zazrta v preteklost. Zato se je odpravil v Muenchen. Pri profesorjih Rauppu in Seitzu si je pridobil trdno slikarsko tehnično

znanje ter se spoznal s posebnostmi muenchenske slikarske šole in njenimi temnimi asfaltnimi toni.

Toda Petkovšku, ki ga je razjedala želja po novem, v umetnosti še neizrečenem, samo z gledovanjem pri starih mojstrih in pridobivanjem tehnične spretnosti nista zadoščala. Nič čudnega, da je zapustil bavarsko prestolnico in se napotil v Pariz, tedaj najpomembnejšo žarišče novih umetnostnih iskanj. Tu so mu najbolj prirasla k srcu dela francoskih slikarjev Leona Lhermita in Julesa Bastien-Lepaga. Pri prvem so ga vabili zlasti realistični prizori iz kmečkega življenja, pri drugem pa krajine, ki jih je slikal „na prostem“, „en plein air“; torej ne več ateljejsko slikarstvo, ampak slikanje sredi narave.

V Parizu je mladi Jožef spoznal tudi šest let starejšega Jurija Šubica, ki ga s Petkovškom štejemo za začetnika plenerističnega slikarstva v Sloveniji. Jurij Šubic je bil v primerjavi s plahim, vase zaprtim Petkovškom, svetovljan. Dobro se je vživel v pariško umetniško družbo, pa je vanjo uvajal še mlajšega rojaka.

Skupaj sta načrtovala potovanja v Normandijo, skupaj sanjarila in ustvarjala. Žal je bila obema usojena le kratka življenjska in ustvarjalska pot. Jurij Šubic je umrl petintridesetleten l. 1890 v

Leipzigu; Petkovšek le dve leti starejši, potem ko je zadnjih šest let od 1892 dalje preživel v umobolnici.

Za tragičnost naših razmer v času Petkovškovega življenja in smrti je značilno, da njegovih umetniških vrednosti ni dojel razen Jurija Šubica nihče. Ta je o njem poročal v Ljubljanskem Zvonu, v pismih pa ga omenja kot nadebudnega slovenskega slikarja. Petkovškove smrti ni zabeležil noben slovenski časnik in nobena revija. Cenilec slikarjeve zapuščine je z zgovorno in usodno nevednostjo ocenjeval njegove skice kot kose pokvarjenega platna.

In vendar lahko štejemo številčno skromno Petkovškovo slikarsko zapuščino za mejnik v razvoju slovenske umetnosti. Petkovšek in oba Šubica so dokončno pretrgali s tradicijo zglajenega romantičnega slikarstva. Motiviko nabožnega, krajinskega in portretnega slikarstva so obogatili s tihožitjem, interijerskimi scenami in žanrom. V Petkovškovih slikah so osebe, predmeti in prizori iz preprostega, zlasti kmečkega življenja zaživeli v neolepšani in zato osebno ekspresivni vsakdanjosti, brez literarnega, sentimentalno poučnega pridiha. Tudi v portretih se je Petkovšek odrekal usedlinam. Statično milino in zazrtost romantičnih portretirancev je nadomestil z razpoložensko izraznostjo, ateljejsko razpršeno svetlobo z močnimi svetlobnimi prameni, barvne ploskve z barvnimi lisami.

Slikarja in njegovo delo nam je predstavila dr. Anica Cevc, ravnateljica Narodne galerije v Ljubljani.

Pogled na Bevke v deževnih dneh

Zahvala

V svojem 88. letu nas je zapustil naš dragi ata, ded in praded Janez Krvina, Ambružev ata, iz Podlipe. V domačo slovensko zemljo smo ga položili v torek 15. julija 1975, prav na njegov 88. rojstni dan.

Radi bi se na tem mestu iskreno zahvalili vsem podjetjem, ustanovam in posameznikom, za izraženo sožalje in darovane vence. Posebno toplo se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se udeležili njegovega slovesa.

Kakor se bomo z ljubeznijo spominjali njega, tako bomo s toplo hvaležnostjo mislili na tiste, ki so nam ob dnevu žalosti stali ob strani.

Njegovi najbližji

V gasilske enote sodi tudi prva pomoč

Dragi šolarji!

Stopili ste v novo šolsko leto. Marsikdo med vami je še poln vtisov na prijetno preživete počitnice ob morju, pod šotorom, v gorah, pri babici, dedku. Marsikdo med vami pa se spominja motike, grabelj, in drugega orodja, ki je zapustilo prenekateri žulj na vaših dlaneh. V življenju je pač tako, da vse prijetno hitro mine.

Pred vami je novo šolsko leto, leto v katerem boste spoznali in se naučili mnogo novega in koristnega. Vašim željam in željam vaših staršev, da bi v tem šolskem letu prav vsi dosegli čim boljši uspeh in osvojili čim več koristnega za življenje, se pridružuje tudi naše uredništvo. Želimo vam, ne samo petic in štiric, temveč tudi mnogo prijetnih in koristnih ur pri raznih krožkih in društvih.

Želimo vam tudi, da bi z znanjem, ki si ga boste pridobili, postali zavedni državljani naše domovine in dobri samoupravljalci.

UREDNIŠTVO

Starost

Prihaja neslišno,
kakor lopov,
ki krade najdragocenejšo stvar.
Prihaja osamljena,
kakor bolezni,
katere roke so pripravljene,
da objamejo smrt.
Odhaja bogata,
dvignjene glave,
ponosna,
ker je premagala mladost.

Mladost

Svoje glava,
ker spravlja v obup starost.
Lahkomiselna,
ker je polna sanj o lepem življenju.
Neumna,
ker zaupa v svojo moč.
Nežna,
ker pozna ljubezen.
Lepa,
ker je samo ena.

Telefonska številka

uredništva

Naš časopis 70 325

Najstarejši borovniški gasilci

